

Statnett SF

Oppgradering 300-420 kV Sauda - Lyse

Fagutredning Friluftsliv

J01	10.04.15		Elin Riise	Torgeir Isdahl	Åse Hytteborn
B02	09.01.15		Elin Riise	Torgeir Isdahl	Åse Hytteborn
A01	16.12.13		Elin Riise	Torgeir Isdahl	Åse Hytteborn
Rev.	Dato:	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontroll	Godkjent

Innhold

1	Innledning	9
1.1	Bakgrunn for prosjektet	9
1.2	Innhold og avgrensning	9
2	0-alternativ og avgrensning av undersøkelsesområdet	10
2.1	0-alternativet	10
2.2	Undersøkelsesområdet	10
3	Metode og datagrunnlag	11
3.1	Metode	11
3.1.1	Definisjon	11
3.1.2	Metode 11	
	3.1.2.1 Verdi	12
	3.1.2.2 Omfang	13
3.1.3	Konsekvens	15
3.2	Datagrunnlag	16
4	Tiltaksbeskrivelse	17
4.1	Ny kraftledning	17
4.2	Riving av kraftledning	17
4.3	Transformatorstasjoner	18
4.4	Trasé som omsøkes	18
5	Statusbeskrivelse og verdivurdering	31
5.1	Sauda – Hylen	31
5.2	Hylen – Førre	34
5.3	Førre – Lyse	37
5.4	transformatorstasjoner	43
5.4.1	Sauda 43	
5.4.2	Hylen 44	
6	Omfang- og konsekvensvurdering	46
6.1	Sauda – Hylen	46
6.2	Hylen – Førre	46
6.3	Førre – Lyse	47
6.4	transformatorstasjoner	48
6.4.1	Sauda 48	
6.4.2	Hylen 49	
6.5	Bianlegg	49
6.6	Oppsummering	49
7	Konsekvenser i anleggsfasen	51

8	Avbøtende tiltak	52
9	Kilder/referanser	53

Sammendrag

Statusbeskrivelse og verdivurdering

Sauda – Hylen

Viktige verdier på denne delstrekningen er Skaulenområdet, som det er knyttet omfattende naturvern- og friluftslivsinteresser til. Området har høy bruksfrekvens, og er særlig mye benyttet til turgåing og jakt. Brukerne kommer fra hele regionen/fylket. Det foreligger ikke noen omfattende tilrettelegging for friluftsliv, men det har heller ikke vært ønskelig. Verdien vurderes som stor.

Hylen – Førre

Området rundt Suldalsvatnet, som er Rogalands største innsjø, benyttes til turgåing og jakt. Suldalsvatnet er videre kjent for sitt gode fiske, og hvert år arrangeres Storaure-festivalen på Nesflaten. Området er lett tilgjengelig, velegnet og godt tilrettelagt for friluftsliv. Verdien vurderes som middels til stor.

Sandsavatnet er utgangspunkt og mål for en rekke turer, og Stavanger turistforening har et omfattende løypenett i området. Sandsavatnet har svært høy bruksfrekvens, og er meget godt tilrettelagt for friluftsliv. Området er også særlig velegnet for barn og unge, og byr på både fine landskapsopplevelser og mange aktivitetsmuligheter. Verdien vurderes på denne bakgrunn som svært stor.

Førre – Lyse

Vormedalsheia landskapsvernområde omfatter store deler av det regionalt viktige fot- og skituumrådet Fundingsland. På Kvivassheia, rett ovenfor Stølsdalen ligger den geologiske attraksjonen Trollgarden. Vormedalsheia/Fundingsland vurderes å ha stor betydning som friluftslivsområde, og områdets opplevelseskvaliteter gjør at det har potensial for økt bruk. Verdien vurderes som stor.

Grasdalshytta er et viktig knutepunkt i STF's turløypenett, og benyttes f. eks. ofte som en mellomstasjon mellom hyttene Stakken og Melands Grønahei, som ligger innenfor Vormedalen landskapsvernområde. Hytta har høy bruksfrekvens, som følge av den strategiske beliggenheten, men verdien vurderes som noe lavere enn f. eks. andre områder i nærheten som ikke har et like sterkt inngrepspreg, og settes her til middels til stor.

Nilsebu er et svært populært utfartsområde i Hjelmeland, som er mye besøkt og spesielt godt egnet for tradisjonelt friluftsliv. Nilsebuvatnet er kjent for å være fiskerikt, og er godt tilrettelagt for barnefamilier. Turistforeningshytta Nilsebu er utgangspunkt for flere fine turer. Forsand jff leier jakten i Kleggadalsheia, øst for Nilsebuvatnet, og om høsten det stor pågang av småviltjegere. Området har et stort potensial for økt bruk dersom veien opp dit åpnes for allmennheten. Verdien vurderes på denne bakgrunn som svært stor.

Lysebotn er velkjent for sin mektige natur med høye og stupbratte fjell som omkranser Lysefjorden. Både Kjerag, Lysefjorden og Preikestolen er blant Norges 10 mest besøkte naturattraksjoner. Det er stor turisttrafikk inn til Lysebotn, som følge av disse attraksjonene, og friluftslivsområdet har definitivt nasjonal verdi. Fra Lysebotn går det turløype opp til Nilsebuvatnet, og tilstrømningen av turister medfører også betydelig trafikk av turgående på veien hit. Området vurderes å ha svært stor verdi for friluftsliv.

Transformatorstasjoner

I området rundt Sauda transformatorstasjon går det flere stier/stølsveier. En merket sti starter rett nedenfor stasjonen, og går gjennom et gammelt kulturlandskap. Den er lettgått og lett tilgjengelig fra nærliggende bebyggelse, og har betydning som nærturområde. Verdien vurderes som middels til liten.

Det er ikke knyttet noen særskilte friluftslivsinteresser til området for nytt GIS-anlegg i Hylen, eller til området rundt. Hylsfjorden er imidlertid velegnet for båtutfart. Verdien for friluftsliv vurderes som liten.

Omfang og konsekvenser

Sauda – Hylen

Der hvor ledningen krysser eller går parallelt med/nær turstier og turveier opp til Skaulenområdet vurderes virkningene av en noe bredere trasé som mest merkbare. Ved Tengesdalen vil den nye 420 kV-ledningen komme nærmere hytta som ligger vest for eksisterende 300 kV- ledninger. Det er betydelige jaktinteresser i hele Skaulenområdet, med opplevelsen knyttet til jakt vurderes ikke å bli nevneverdig påvirket av en bredere ledningstrasé. Generelt sett vurderes 420 kV-ledningen å øke inngrepspreget i begrenset grad, og omfanget vurderes derfor som lite negativt til ubetydelig.

Skaulen er vurdert til å ha stor verdi, men sett i sammenheng med de begrensede negative virkningene, vurderes konsekvensen for delstrekningen som liten negativ til ubetydelig.

Hylen – Førre

Opplevelsen av Suldalsområdet vurderes ikke å bli vesentlig annerledes enn i dag. Den viktigste endringen for friluftslivets del er at ryddebeltet i liene ned mot vannet blir noe bredere.

På strekningen forbi Sandsavatnet vil ikke spenningsoppgraderingen medføre andre endringer i forhold til dagens situasjon enn en bredere ledningstrasé. Endringene på delstrekningen Hysten – Førre vurderes samlet sett som marginale, og påvirker ikke friluftslivsinteresser i nevneverdig grad. Omfanget vurderes som ubetydelig til lite negativt.

Friluftslivsverdiene knyttet til Suldalsområdet og Sandsavatnet er vurdert som store og svært store, men siden spenningsoppgraderingen vil ha liten påvirkning på disse områdene, vurderes også konsekvensen også som ubetydelig til liten negativ.

Førre – Lyse

I dette tilfellet vil ikke noen av 300 kV-ledningene rives, slik at man vil få tre parallelle ledninger på strekningen. Det visuelle inntrykket ned i Stølsdalen vurderes som massivt, særlig der ledningene krysser og går parallelt med turstien mot Grasdalshytta. Akkurat ved selve turhytta avviker 420 kV-ledningen litt fra parallelføringen, men dette har ingen positiv betydning for hytta så lenge de to eksisterende ledningene ikke flyttes.

Nede ved Nilsebuvatnet vil effektene av parallelføringen være mest betydningsfulle ved Storhillervatnet, der ledningene krysser turstier i retning turistforeningens hytter Nilsebu og Stakken. Jakt- og fiskeinteressene er først og fremst knyttet til områder som befinner seg et stykke øst for ledningstraseen, og opplevelsen knyttet til disse aktivitetene vurderes å ikke bli nevneverdig påvirket.

Den største negative virkningen for strekningen mellom Nilsebuvatnet og Lysebotn er at det vil bli kortere avstand mellom den nye ledningen og hyttene på Lysestølen. De viktige friluftslivsområdene Kjerag og Lysefjorden befinner seg på lang avstand fra Lyse transformatorstasjon, og valg av trasé inn mot stasjonen vil ikke ha noen betydning for friluftslivsinteressene.

Spenningsoppgraderingen innebærer enkelte inngrep i nye områder, og et sterkere inngrepspreg i andre, noe som kan resultere i at opplevelsesverdien knyttet til friluftslivsområdene reduseres i noen grad. Omfanget vurderes på den bakgrunn som middels til lite negativt. Gjennomsnittlig er friluftslivsverdiene på delstrekningen store, og sett i sammenheng med omfanget vurderes konsekvensene samlet sett som middels negative.

Transformatorstasjoner

Sauda

Utvidelse av Sauda transformatorstasjon innebærer at den merkede stølsveien i området må legges om. Det vil bygges en ny atkomstvei vest for stølsveien, som ender rett ved gården Longebakka. Det forutsettes at turgåerne vil kunne benytte den nye veien etter endt anleggfase. Opplevelsesverdien langs den delen av stølsveien som vil legges om er imidlertid knyttet til det gamle kulturlandskapet, og vil i noen grad gå tapt, i og med at den nye veien går

lenger inn i skogen. Omfanget vurderes som middels negativt og konsekvensen som middels til liten negativ.

Hylen

Bygging av GIS-anlegget innebærer at Hylen vil bli sterkere preget av inngrep enn i dag, men ingen friluftslivsverdier vil bli påvirket, verken direkte eller indirekte. Omfanget vurderes derfor som ubetydelig, og det samme gjelder konsekvensen.

Bianlegg

I forbindelse med prosjektet vil det bli behov for å bygge enkelte nye veier som kan benyttes til transporter i anleggs- og driftsfasen. To veier vil bygges nær friluftslivsområdet ved Nilsebuvatnet. Bygging av de nye veiene vil skape forstyrrelser og redusere tilgjengeligheten i anleggsfasen, men i liten grad påvirke friluftslivsverdier i driftsfasen. Med unntak av den nye veien ved Sauda transformatorstasjon vil ingen av de øvrige veiene som planlegges bygget i forbindelse med prosjektet berøre friluftslivsinteresser. Etablering av baseplasser ved Tengesdal, Suldalsvatnet, Sandsavatnet, Grasdalshytta, Breiavatnet og Auklend vil medføre støy og forstyrrelser. Konsekvensene vurderes som middels negative i anleggsfasen og som ubetydelige til små negative i driftsfasen.

Konsekvenser i anleggsfasen

Anleggsperioden vil medføre støy, visuelle forstyrrelser og i mindre omfang støvplager i og rundt traseen og stasjonsområdene. Anleggsarbeidet kan også hindre tilgjengelighet til friluftslivsområder, eller på annen måte gjøre at områdene ikke kan benyttes i denne perioden.

Aktiviteten knyttet til veier og baseplasser vil i noen tilfeller påvirke friluftslivsområder direkte, bl. a. ved Sandsavatnet, Nilsebuvatnet og Sauda transformatorstasjon. Konsekvensene vurderes som middels negative, men ulempene vil være kortvarige, da arbeidene vil pågå i en begrenset periode.

Avbøtende tiltak

En anbefaler å sørge for at det blir gitt god informasjon om stengte veier/reduisert tilgjengelighet i anleggsfasen, for å minimere ulempene for friluftslivsutøverne mest mulig.

Det vises for øvrig til foreslåtte avbøtende tiltak i landskapsrapporten, som vil være positive også for friluftslivsinteressene.

1 Innledning

1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Statnett planlegger å oppgradere nettforbindelsen mellom Sauda og Lyse fra 300 kV til 420 kV driftsspenning. Den nye kraftledningen mellom Sauda og Lyse vil bli ca. 78 km lang, og vil i hovedsak bli bygget parallelt med eksisterende kraftledning. Ledningen bygges med standard 420 kV portalmaster i stål og to strømførende liner per fase (duplex linetverrsnitt).

1.2 INNHOLD OG AVGRENSNING

Målet med denne utredningen er å vurdere mulige konsekvenser av den planlagte spenningsoppgraderingen for friluftslivsinteressene.

Utredningen er gjennomført i henhold til plan- og bygningslovens krav om konsekvensutredninger, og dekker videre de kravene som er satt for fagtemaet i forslaget til utredningsprogram for tiltaket:

Friluftsliv

- *Det skal redegjøres for viktige friluftsområder som kan bli berørt av anleggene. Dagens bruk av friluftsområdene skal beskrives.*
- *Det skal vurderes hvordan anleggene vil kunne påvirke bruken av områdene, både direkte og indirekte gjennom visuell påvirkning og støy.*

2 0-alternativ og avgrensning av undersøkelsesområdet

2.1 0-ALTERNATIVET

0-alternativet tilsvarer situasjonen i området dersom den nye 420 kV-ledningen ikke blir bygget. I denne utredningen tilsvarer 0-alternativet områdets tilstand i dag, med eksisterende inngrep, dvs. med eksisterende 300 kV-ledninger Sauda – Lyse i drift. I 0-alternativet inngår også bygging av ny 420 kV-stasjon i Lyse, sørvest for dagens 300 kV-anlegg. Dette tiltaket er konsesjonssøkt som en del av Tonstad (Ertsmyrå)-Lyse. Det foreligger ingen andre planer for bygging av større tekniske anlegg i området.

2.2 UNDERSØKELSESOMRÅDET

Med undersøkelsesområdet menes både selve planområdet (som omfatter det arealet som blir direkte beslaglagt som følge av tiltaket, dvs. ryddegate for kraftledningstraseen) og influensområdet (det samlede området der en antar at verdier kan påvirkes av tiltaket). Influensområdet kan sies å omfatte områder hvor ledningen vil være godt synlig i landskapet, noe som avhenger av både avstand, topografi og betraktersted. For enkelhets skyld begrenses derfor influensområdet til ca. 3 km på hver side av senterlinjen, da ledningen vurderes som klart mindre dominerende i landskapsbildet sett fra større avstander enn dette.

3 Metode og datagrunnlag

3.1 METODE

3.1.1 Definisjon

Den allmenngyldige definisjonen av friluftsliv er "opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelser" (1). For friluftslivsutøverne står opplevelsen i sentrum, og opplevelsen er en kombinasjon av den aktiviteten utøverne bedriver, de fysiske omgivelsene aktiviteten foregår innenfor, og andre utøvere i området. Aktivitetene må sies å være en sentral del av opplevelsen, og det kan derfor være hensiktsmessig å foreta en avgrensning i forhold til det som kan regnes som friluftslivsaktiviteter:

- nærmiljøaktiviteter (lek og opphold i grønne områder),
- fotturer/skiturer (kortere spaserturer eller flere dagers fotturer/skiturer)
- høstingsaktiviteter (jakt, fiske, sopp- og bærplukking),
- vannaktiviteter (bading, soling, padling, båtutfart)
- spenningsaktiviteter (dykking, klatring, rafting),
- aktiviteter i grenselandet mellom friluftsliv og fritid (dersom de foregår i naturomgivelser, f. eks. sykling, jogging).
- friluftsliv i tilknytning til motoriserte aktiviteter (f. eks. bading/fiske i forbindelse med motoriserte båtturer)

Nærmiljøaktiviteter, fotturer/skiturer, høstingsaktiviteter og i stor grad også vannaktiviteter kan betegnes som *tradisjonelle* friluftslivsaktiviteter, mens de øvrige aktivitetene kan betegnes som *moderne*. I denne utredningen vil det være fokus på tradisjonelle friluftslivsaktiviteter, da det er denne bruken som er knyttet til de områdene som vil bli berørt av den nye ledningen.

3.1.2 Metode

Konsekvensutredningen er basert på metodikken i Statens Vegvesens håndbok 140; en systematisk, tredelt prosedyre bestående i en vurdering av verdier, omfang og konsekvenser i tiltakets plan- og influensområde. Dette er den mest brukte metodikken for utredning av ikke-prissatte konsekvenser, og hensikten er å gjøre analyser, konklusjoner og anbefalinger enklere å forstå og lettere å etterprøve.

Som grunnlag for verdivurderingene er i tillegg kriteriene i DN-håndbok «Friluftsliv i konsekvensutredninger» (nr. 18 – 2001) blitt benyttet.

3.1.2.1 Verdi

Planområdet og utvalgte friluftslivsområder i tiltakets influenssone beskrives og gis en verdi.

Verdien er et uttrykk for tilstand, egenskaper og utviklingstrekk knyttet til et bestemt område/miljø. Verdivurderingen tar utgangspunkt i hvilken betydning området/miljøet har for ulike brukere, og kriterier som bruksfrekvens, opplevelseskvaliteter, funksjon, egnethet og tilrettelegging er viktige i denne sammenhengen, se for øvrig tabell 1 under.

For fastsettelse av verdien benyttes skalaen liten – middels – stor – svært stor (DN-håndbok 18). I noen tilfeller vil det også være hensiktsmessig å benytte mellomkategorier som f. eks. liten/middels og middels/stor.

Tabell 3-1. Kriterier for verdivurdering av områder. Kilde: DN-håndbok nr. 18-2001

Verdi	Kriterier
Svært stor	<ul style="list-style-type: none"> • Området er svært mye brukt i dag. • Området er ikke svært mye brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har opplevelseskvaliteter av svært stor betydning. ○ Området er spesielt godt egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til av noenlunde tilsvarende kvalitet. ○ Området har et stort mangfold av opplevelsesmuligheter i forhold til landskap, naturmiljø, kulturmiljø og/eller aktiviteter. ○ Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av svært stor verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. ○ Området har svært stor symbolverdi.

<p>Stor verdi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Området er mye brukt i dag. • Området er ikke mye brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har opplevelseskvaliteter av stor betydning. ○ Området er godt egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til av noenlunde tilsvarende kvalitet. ○ Området har et mangfold av opplevelsesmuligheter i forhold til landskap, naturmiljø, kulturmiljø og/eller aktiviteter. ○ Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av stor verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. ○ Området har stor symbolverdi.
<p>Middels</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Området har en del bruk i dag. • Området er lite brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har visse opplevelseskvaliteter. ○ Området er egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til. ○ Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av en viss verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. ○ Området har en viss symbolverdi.
<p>Liten</p>	<p>Området er lite brukt i dag. Området har heller ingen opplevelsesverdier eller symbolverdier av betydning. Det har liten betydning i forhold til den overordnede grønnstrukturen for de omkringliggende områder.</p>
<p>Ubetydelig</p>	<p>Ingen kjente friluftstinteresser (tiltaket er f.eks. foreslått i et industriområde, og vil ikke ha virkninger utover tiltaksområdet).</p>

3.1.2.2 Omfang

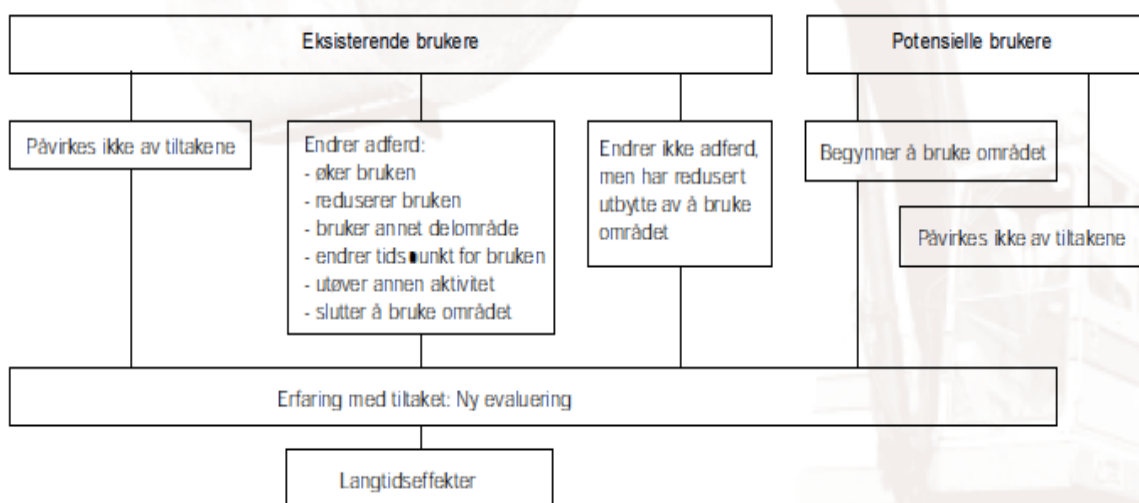
Omfangsvurderingene skal gi en beskrivelse av hvilke, og hvor store endringer tiltaket antas å medføre for friluftslivet i de berørte områdene. Omfanget vurderes i forhold til 0-alternativet, og for de samme områdene eller miljøene som er verdivurdert. Omfang angis på en femdelt skala: stort negativt - middels negativt - lite/intet - middels positivt - stort positivt, jfr. tabell 2. under. Vurderingen av tiltakets omfang inngår i denne rapporten som en del av drøftingen av tiltakets konsekvenser.

Tabell 3-2. Kriterier for vurderinger av et planlagt tiltaks potensielle påvirkning på friluftsliv (omfang).
Kilde: Håndbok 140

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Bruksmuligheter	- Tiltaket vil i stor grad bedre bruksmulighetene for området	- Tiltaket vil bedre bruksmulighetene for området	- Tiltaket vil ikke endre bruksmulighetene for området	- Tiltaket vil redusere bruksmulighetene for området	- Tiltaket vil ødelegge bruksmulighetene for området
Barriere for ferdsel og opplevelse¹⁴	- Tiltaket vil fjerne betydelige barrierer mellom viktige målpunkter	- Tiltaket vil i noen grad redusere barrierer mellom viktige målpunkter	- Tiltaket vil i liten grad endre barrierer	- Tiltaket vil i noen grad medføre barrierer mellom viktige målpunkter	- Tiltaket vil medføre betydelige barrierer mellom viktige målpunkter
Attraktivitet	- Tiltaket vil i stor grad gjøre området mer attraktivt	- Tiltaket vil gjøre området mer attraktivt	- Tiltaket vil stort sett ikke endre områdets attraktivitet	- Tiltaket vil gjøre området mindre attraktivt	- Tiltaket vil i stor grad redusere områdets attraktivitet
Identitetsskapende betydning	- Tiltaket vil i stor grad øke områdets identitetsskapende betydning	- Tiltaket vil øke områdets identitetsskapende betydning	- Tiltaket vil stort sett ikke endre områdets identitetsskapende betydning	- Tiltaket vil forringe områdets identitetsskapende betydning	- Tiltaket vil ødelegge områdets identitetsskapende betydning

Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at et tiltak kan endre bruken av et område på ulike måter. Reaksjoner på miljøendringer kan være knyttet til endringer i brukshyppighet, romlig bruk, tidspunkt for bruken (døgn/uke-/sesongvariasjoner) og aktivitet (jfr. figur 1).

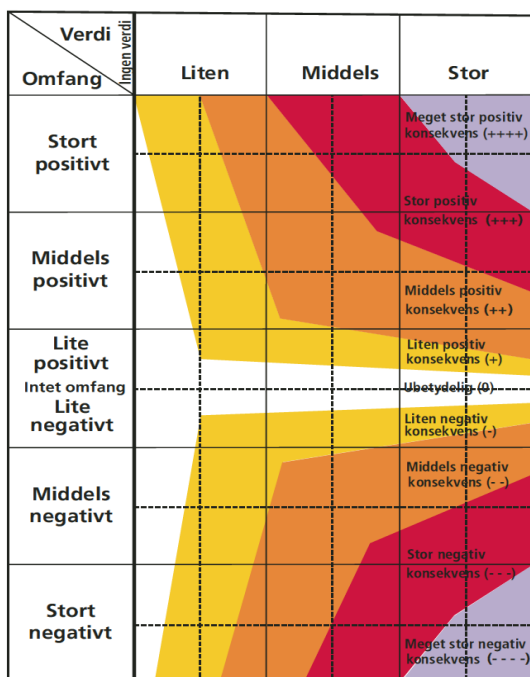
Videre er det ikke alltid slik at et tiltak påvirker brukernes adferd, men det kan likevel ha betydning for deres tilfredshet med å bruke området. Dersom brukerne f.eks. ikke har gode alternativer, eller sterk tilhørighet til området, vil de kunne fortsette å bruke det, men med redusert utbytte.

Figur 3-1. Mulige endringer i bruken av et friluftsområde etter et tiltak. Kilde: DN-håndbok nr. 18-2001

3.1.3 Konsekvens

Konsekvensene av et tiltak vurderes i forhold til områdets forventede tilstand dersom tiltaket ikke gjennomføres (0-alternativet). Konsekvensvurderingene skal være en sammenstilling og avveining av et områdes verdi, virkninger av tiltaket for friluftslivsinteressene og hvilke alternative områder som finnes. Områdets verdi sammenstilles med tiltakets omfang, og angis på en nidelt skala fra meget stor negativ til meget stor positiv konsekvens, jfr. figuren under.

Figur 3-2. Konsekvensvifta. Kilde: Statens Vegvesens håndbok 140

3.2 DATAGRUNNLAG

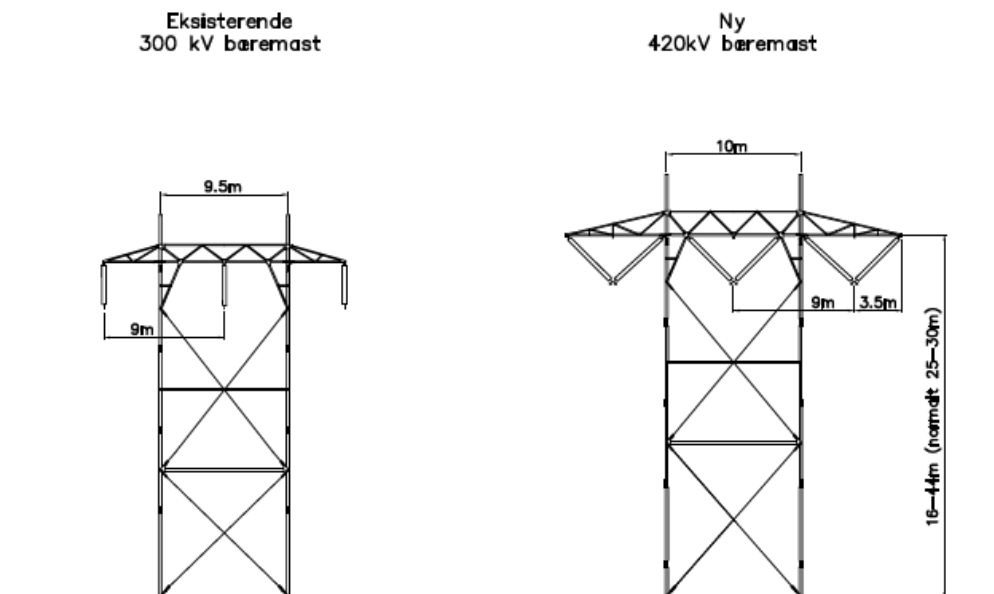
Informasjon er hentet fra relevante nettsider, offentlige plandokumenter, samt gjennom intervjuer med representanter for berørte kommuner, lokale jeger- og fiskerforeninger og Stavanger turistforening. Det vises til referanselisten for en fullstendig oversikt. Datagrunnlaget er vurdert som tilstrekkelig for denne utredningen.

4 Tiltaksbeskrivelse

4.1 NY KRAFTLEDNING

Statnett søker om konsesjon for å oppgradere nettforbindelsen mellom Sauda og Lyse fra 300 kV til 420 kV driftsspenning. Den nye kraftledningen mellom Sauda og Lyse vil bli ca. 78 km lang, og vil i hovedsak bli bygget parallelt med eksisterende kraftledning. Ledningen bygges med standard 420 kV portalmaster i stål og to strømførende liner per fase (duplex linetverrsnitt).

Figur 4 viser ny type bæremast som er planlagt brukt mellom Sauda og Lyse sammenliknet med mastetypen som står der i dag. I gjennomsnitt vil ca. hver fjerde mast være en forankringsmast. Denne likner bæremasten, men er noe lavere og kraftigere.

4.2 RIVING AV KRAFTLEDNING

Den eldste og svakeste av de to eksisterende kraftledningene mellom Sauda og Førre vil bli revet (47 km). Mellom Førre og Lyse (32 km) vil den bli stående inntil videre for å sikre strømforsyningen på strekningen Tøkke-Førre-Lyse. Rivingen av ledningen mellom Sauda og Førre vil foregå i samme anleggsperiode som for bygging av den nye ledningen.

4.3 TRANSFORMATORSTASJONER

Tiltaket omfatter utvidelser av to transformatorstasjoner. Sauda transformatorstasjon planlegges utvidet med et nytt 420 kV-anlegg nord for eksisterende stasjon og transformering mellom eksisterende 300 kV-anlegg og nytt 420 kV-anlegg. I Hylen planlegges det å etablere et nytt 420 kV GIS-anlegg som skal erstatte dagens 300 kV GIS anlegg.

Det omsøkte trasealternativet vil gå på vestsiden av eksisterende ledninger på store deler av strekningen mellom Sauda og Lyse. Traséen er vist på vedlagt kart i målestokk 1:50 000.

4.4 TRASÉ SOM OMSØKES

Sauda-Hylen

Figur 4-1. Kart over strekningen Sauda-Hylen.

Strekningen mellom Sauda og Hylen er ca. 19 km lang. Eksisterende 300 kV-ledning Sauda-Hylen rives over en strekning på ca. 2,5 km ut fra Sauda transformatorstasjon, og den nye 420 kV-ledningen bygges i den frigitte traséen. Videre sørover mot Hylen bygges den nye ledningen på vestsiden av eksisterende ledning.

Underveis passeres stølsområdet Finnabu, hvor avstanden til nærmeste ledning vil øke noe når 300 kV-ledningen Sauda-Hylen rives. Kommunegrensen mellom Sauda og Suldal kommuner passeres øst for Reinsvatnet.

Også ved Tengesdalsstølen i Suldal vil avstanden til nærmeste ledning øke etter at den nye ledningen er bygget og den gamle revet.

Figur 4-2. Sauda transformatorstasjon. Trasé for planlagt 420 kV-ledning Sauda-Lyse er markert med rød strek.

Figur 4-3. Vatnedalsvatnet i Sauda kommune. Ny 420 kV-ledning Sauda-Hylen blir liggende på vestsiden av eksisterende ledninger, som antydnet med rød strek. Ledningen til venstre rives.

Figur 4-4. Tengesdalsstølen, helt til høyre i bildet, sett mot nord. Ny ledning vil komme på bortsiden av eksisterende ledninger, sett fra stølen. Den nærmeste ledningen rives.

Figur 4-5. Hylsfjorden i Suldal kommune. Fjordspennmastene kan skimtes oppe på kanten til høyre.

Eksisterende kraftledning som går mellom Sauda-Saurdal legges om og føres ned til det nye 420 kV-anlegget i Hylen. Omsøkte kraftledning Sauda-Lyse overtar fjordspennet til ledningen Sauda-Saurdal over Hylsfjorden.

Eksisterende 300 kV-ledning mellom Sauda-Hylen vil bli revet etter at nye 420 kV-ledning Sauda-Lyse er satt i drift.

Hylen-Førre

Figur 4-6. Kart over strekningen Hylen-Førre

Strekningen mellom Hylen og Førre er ca. 28 km lang. Ny 420 kV-ledning Sauda-Lyse legges etter fjordspennet over i ny trasé på vestsiden av Sauda-Saurdal.

Videre sørover mot Suldalsvatnet bygges den nye 420 kV-ledningen på vestsiden av eksisterende ledninger. På en strekning nord for vannet overtar den nye ledningen master og trasé til kraftledningen Sauda-Saurdal som går her i dag. På nordsiden av vannet vil derfor avstanden mellom nærmeste ledning og museumsgården Kolbeinstveit være tilsvarende dagens situasjon. På sørsiden av vannet vil den nye ledningen bli bygget vest for eksisterende master, altså noe nærmere Kolbeinstveit.

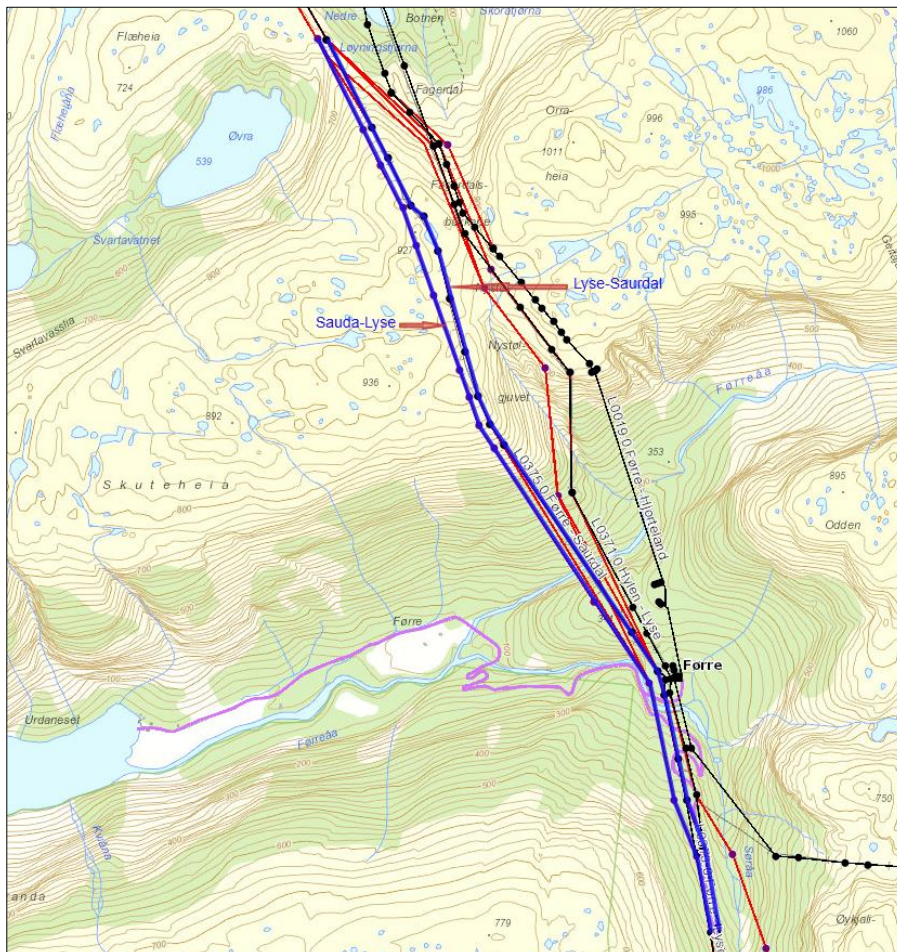
På strekningen fra Liastølen og sørover forbi Sandsavatnet fortsetter den nye ledningen på vestsiden av eksisterende ledning Lyse-Saurdal.

Figur 4-7. Sandsavatnet sett mot nord. På denne strekningen vil den nye ledningen bli bygget på vestsiden av eksisterende ledning Lyse-Saurdal.

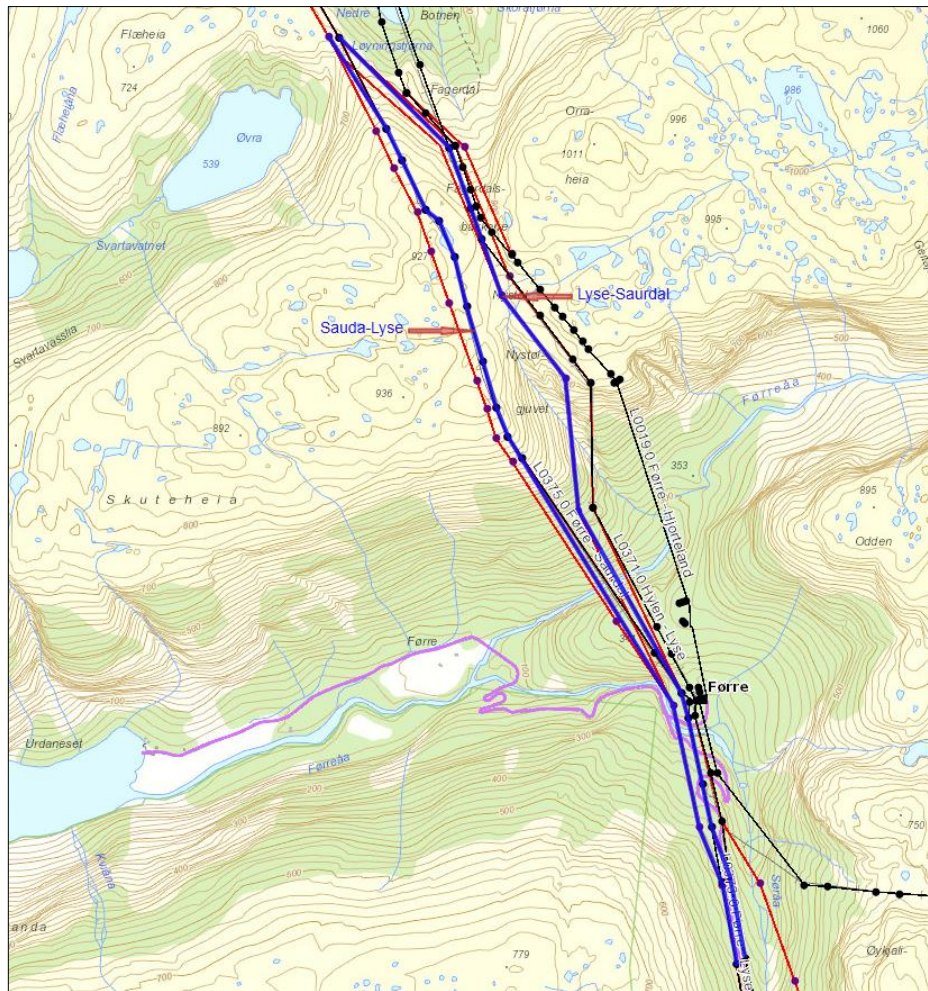
Nord for Skuteheia og sørover til Førre er det tre alternative løsninger.

Alternativ 1: Sauda-Lyse bygges parallelt på vestsiden av Lyse-Saurdal. Dette samler ledningene i én korridor, i motsetning til dagens situasjon med adskilte traséer.

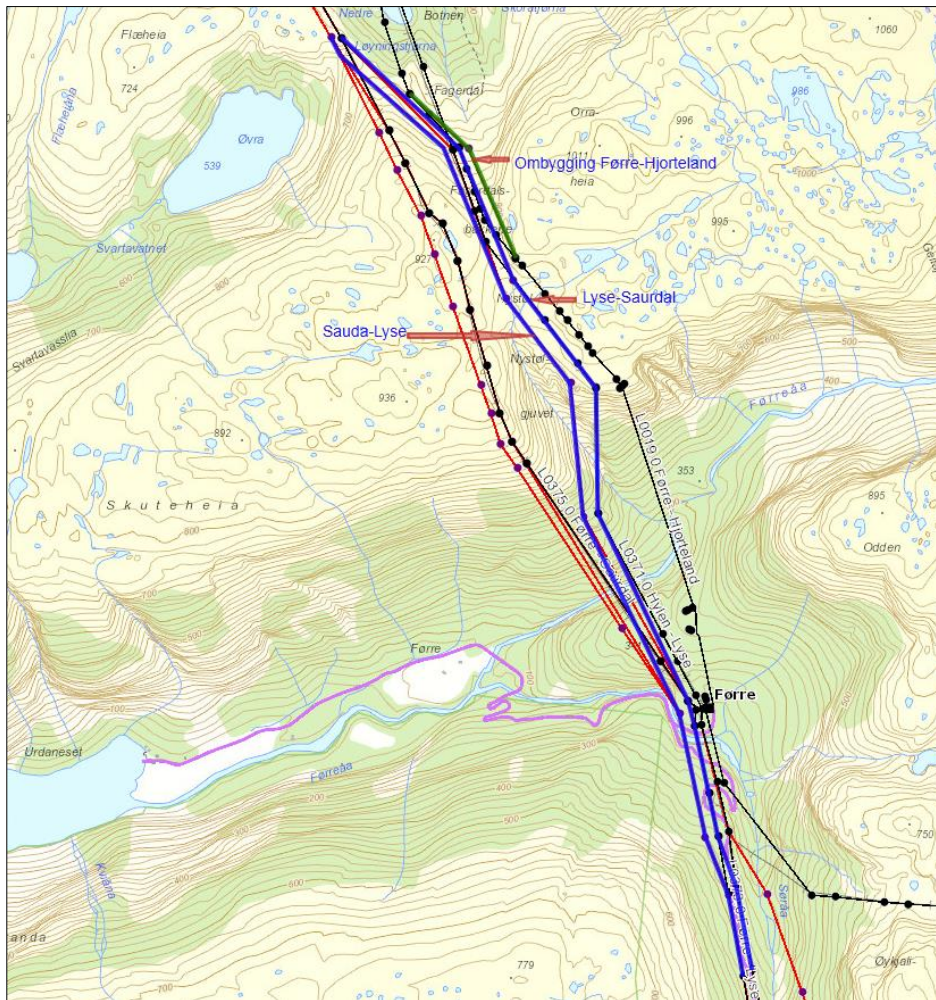
Figur 4-8. Kart over alternativ 1 ved Førre.

Alternativ 2: I alternativ 2 kobles Sauda-Lyse sammen med Lyse-Saurdal nord for Skuteheia og gjenbruker strekningen av Lyse-Saurdal herfra til Førre. Fra samme sted nord for Skuteheia og sørover til Førre bygges ny strekning for Lyse-Saurdal noe lenger øst, delvis i traséen til 300 kV-ledningen Hylen-Førre (som skal rives).

Figur 4-9. Kart over alternative 2 ved Førre.

Alternativ 3: Dette alternativet innebærer at både eksisterende ledning Lyse-Saurdal og ny ledning Sauda-Lyse legges lenger mot øst. Lyse-Saurdal vil gjenbruke mye av traséen til 300 kV-ledningen Høyen-Førre, som først må rives. Alternativ 3 vil medføre behov for å flytte 66 kV-ledningen Førre-Hjorteland (eid av Statnett) over en strekning på ca. 1 km. Ved å velge alternativ 3 unngås den klimatiske mest utsatte strekningen over Skuteheia.

Figur 4-10. Kart over alternative 3 ved Førre.

Førre-Lyse

Figur 4-11. Kart over strekningen Førre – Lyse.

Fra Førre og gjennom Grasdalen vil ny ledning gå øst for eksisterende ledninger fram til Glommedalen, der ny ledning fortsetter vest for og parallelt med eksisterende Førre-Lyse. Rett nord for Grasdalen turisthytte fortsetter den nye ledningen også i vest men parallellføringen avviker noe.

Videre mot Lysebotn vil de tre ledningene gå parallelt. Etter passering av kommunegrensa mellom Hjelmenland og Forsand kommuner ved Breiavatnet, følger traséen Stølsdalen sørover. Eksisterende 300 kV-ledning Førre-Lyse vil som en del av planene forskyves mot øst for å gi plass til den nye ledningen. Ny 420 kV-ledning Sauda-Lyse vil bli koblet til det planlagte 420 kV-anlegget i Lyse transformatorstasjon.

Figur 4-12. Grasdalen turisthytte nede ved elva, midt i bildet. Planlagt ledningstrasé er vist med rød strek.

Figur 4-13. Storhillervatnet mellom Førre og Lyse, sett mot nord.

Figur 4-14. Planlagt trasé for ny 420 kV-ledning Sauda-Lyse ned til Lyse transformatorstasjon, sett fra sør.

5

Statusbeskrivelse og verdivurdering

I de følgende avsnittene gis en beskrivelse av viktige friluftslivsverdier (jfr. kap. 4.1.2.1) knyttet til undersøkelsesområdet (jfr. kap. 3.2). Undersøkelsesområdet ligger i de fleste tilfeller innenfor grensene til større friluftslivsområder, og innledningsvis det gis derfor en generell omtale av disse. De ulike delene av undersøkelsesområdet er for enkelhets skyld gitt samme navn som det større friluftslivsområdet de utgjør en del av.

5.1 SAUDA – HYLEN

Skaulenområdet

Hei- og fjellområdet mellom Hylsfjorden, Suldalsvatnet og Sauda, kalt Skaulenområdet, er i fylkesplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern avsatt som et turområde der allmenne friluftslivsinteresser bør gis prioritet (1). Det er knyttet omfattende naturvern- og friluftslivsinteresser til Skaulenområdet, som er foreslått uten opparbeiding i norsk sti- og lysløypeplan (1).

Opplevelseskvalitetene er knyttet til typisk vest-norsk fjellnatur med frodige bjørkeskoger og bølgende hei-landskap, samt en rik fauna. Skaulen har regional betydning både som tur- og jaktområde.

Veien fra Fv 520 og mot Svartavatnet (Birkeland) er en av innfallsportene til Skaulenområdet, og lett tilgjengelig for befolkningen i Sauda. På den første delen av strekningen er det skogsbilveistandard, og på den siste strekningen mot Svartavatnet landbruksvei av lavere klasse. Veien er viktig i friluftslivssammenheng, og er mest brukt i sommerhalvåret (2).

En innfallsport til den nordvestlige delen av friluftslivsområdet er veien fra Fv 719 til Finnabu. Veien fungerer som adkomst til Finnabustølen, hvor det ligger noen hytter, og er brukt av lokalbefolkningen til turgåing på sommerstid, samt i forbindelse med jakt og fiske. Den starter som skogsbilvei, og følger stølsveien forbi Tjelmen. Videre mot Finnabu går den over i stølsvei eller «smalasti» (2).

Figur 5-1. Finnabuområdet. Foto: Norconsult

Tengesdalen er turutgangspunkt fra sør, og det går en atkomstvei/sti fra Tengesdal til Litlehei og Stølsvatnet, hvor det ligger noen hytter. Første del av strekningen, en arm fram til Tosketjønn og en fram til Slåttene sør for Litlehei, er ombygd til traktor/ATV-vei. Området blir en god del benyttet til turgåing og fiske av innbyggerne langs Hylsstrandå, og i stor grad av grunneierne i forbindelse med ettersyn/sanking av sau i beite, samt hjorte- og småviltjakt (3).

Videre kan nevnes at det går en sti fra Sagneset til Grimsstølen ved Grimsvatnet. Stien starter ved Lingvongsjøen, og første del er den kjente, gamle gårdsveien til den nedlagte og restaurerte fjellgården Lingvong. Den er mye benyttet til friluftsliv og av foreningen "Lingvongs Venner". Strekningen videre til Grimsstølen er noe mindre brukt. Området rundt Grimsvatnet er benyttet til turgåing, med utgangspunkt fra Tengesdal, samt til hjortejakt og fiske (3).

Figur 5-2. Kartet viser turstien fra Fv. 520 til Svartavatnet og fra Tengesdal til Stølsvatnet

Skaulenområdet er generelt mye benyttet til jakt, bl. a. som følge av at mange områder i nærheten er fredet. Det jaktes på elg, hjort, reinsdyr og småvilt, og både grunneiere, hytteeiere og tilreisende fra hele fylket benytter området. Grunneierlagene og reinsdyrlaget selger jaktkort, og det siste året har det vært solgt mellom 30.000 og 40.000 kort (4). Fiske praktiseres i mindre grad, og de som fisker i småvannene er i all hovedsak lokale og hytteeiere (4).

Verdivurdering

Området har høy bruksfrekvens, og er svært velegnet for tradisjonelt friluftsliv; særlig turgåing og jakt. Brukerne kommer fra hele regionen/fylket. Det foreligger ikke noen omfattende tilrettelegging for friluftsliv, men det har heller ikke vært ønskelig. Veien fra Fv. 520 mot Svartavatnet er en særlig viktig innfallsport, og det finnes i tillegg flere atkomstveier/stier av lokal betydning. Verdien vurderes som **stor**.

5.2 HYLEN – FØRRE

Suldalsvatnet

Suldalsvatnet er Rogalands største innsjø, og en sentral ferdselsåre i Suldal. Fra Kolbeinstveit og Brustveitkilen går det fin tursti inn til Vasstøl, som er svært mye benyttet som turområde av innbyggerne i Suldalsdalføret (3). Fra Suldalsvatnet og Suldalslågen går det også en rekke stier/traktorveier i retning Sandsavatnet, som knytter seg til Stavanger Turistforenings turstinnett i området, jfr .Figur 5-3 og avsnittet om Sandsavatnet nedenfor.

Figur 5-3. Turstier med utgangspunkt Suldalsvatnet (kilde: ut.no)

Suldalsvatnet har en tett røyebestand og en fin ørretbestand, og Suldalsvatnet grunneigarlag selger fiskekort for både stang- og garnfiske (5). Suldalsvatnet er kjent for sitt gode fiske, og hvert år arrangeres Storaure-festivalen på Nesflaten. Området rundt vannet benyttes i forbindelse med hjortejakt (3).

Figur 5-4. Kolbeintstveit ved Suldalsvatnet. Foto: Norconsult

Verdivurdering

*Suldalsvatnet og omegn er et viktig friluftslivsområde for innbyggerne i Suldal, og et regionalt viktig fiskevann. Det er lett tilgjengelig, velegnet og godt tilrettelagt for friluftsliv. Verdien vurderes som **middels til stor**.*

Sandsavatnet

Området rundt Sandsavatnet er et gammelt stølsområde, som har vært svært populært i friluftslivssammenheng i lang tid, som følge av lett tilgjengelighet, vakkert fjellandskap og gode fiskemuligheter. Sandsavatnet er utgangspunkt og mål for en rekke turer, og Stavanger turistforening har et omfattende løypenett i området. Det bør nevnes at Sandsavatnet i dag fremstår som nokså preget av inngrep, i form av bl. a. vannkraftutbygging og kraftledninger.

Figur 5-5. Sandsavatnet. Foto: Norconsult

Turistforeningens hytte, Sandsahytta, ligger på nordsiden av vannet. Atkomst til Sandsahytta er enten anleggsveien fra Gullingen langs sørsiden av Sandsavatnet eller merket turløype langs vest/nordsiden av vannet. Turløypa er lettgått, og det tar ca. to timer å gå inn til hytta. Den lette adkomsten, og muligheten for gratis bagasjetransport over vannet om sommeren gjør at Sandsa er et velegnet og populært turmål for barnefamilier (6). Om sommeren arrangeres det en rekke familieleirer og fjell-leirer for barn og ungdom, og om høsten og våren benyttes hytta av skoleklasser (7).

Det er fast tilsyn på hytta i sommerferien. Resten av året er den ubetjent, men alltid åpen, og den har plass til over 40 gjester. I perioden 2011-2012 ble det registrert 900 overnattinger om sommeren og 50 om vinteren. Det har vært en markert økning av utenlandske fotturister de siste årene, men langt de fleste er nordmenn. Antallet dagsturister i fjellet, både sommer og vinter, er antakelig betydelig større enn antallet overnattinger på hytta; noe som gjelder generelt for STFs hytter (6).

Figur 5-6. Turløyper i området rundt Sandsavatnet

Sandsa er et godt utgangspunkt for bl. a. toppturer til Napen (1350 moh.), Reinsnuten (1144 moh.) og Svinstøl-nuten (1178 moh.), og til andre steder med overnattingsmuligheter, f. eks. Stranddalen turisthytte og Gullingen turistsenter (7).

Det fiskes i de fleste av vannene i området, og i Sandsavatnet kan man få fin ørret. Medlemmer av STF har rett til oter- og stangfiske her, mens andre må kjøpe fiskekort. Andre aktivitetsmuligheter i området er gjørmefotball i myra mellom hytta og Sandsavatnet, bading i kulp i lia bak hytta, og båttur på Sandsavatnet (7).

Verdivurdering

Sandsaområdet har svært høy bruksfrekvens, og er meget godt tilrettelagt for friluftsliv. Området er også særlig velegnet for barn og unge, og byr på både fine landskapsopplevelser og en rekke aktivitetsmuligheter. Verdien vurderes på denne bakgrunn som **svært stor**.

5.3 FØRRE – LYSE

Vormedalsheia

Vormedalsheia landskapsvernområde omfatter store deler av det regionalt viktige fot- og skiturområdet Fundingsland, som i Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern er avsatt som et turområde hvor allmenne friluftslivsinteresser bør gis prioritet (1). Utgangspunkt for turer innover i fjellområdet er Fundingsland i vest, og herfra går det bl. a. en turistforeningsløype ned til Grasdalen, jfr. avsnittet nedenfor og Figur 5-7. Området blir mye brukt til friluftsliv både av lokalbefolkningen og tilreisende turister, og bruken er økende (8).

På Kvivassheia, rett ovenfor Stølsdalen ligger den viktige attraksjonen Trollgarden. Trollgarden er en gigantisk sidemorene fra et brefremstøt, og fremstår som et 5-7 meter høyt steingjerde som strekker seg fra Kvivatnet og sørover heia. Man kommer til Trollgarden via en avstikker fra turløypa

Funningsland - Grasdalen. Kvivassheia benyttes også av grunneiere i forbindelse med landbruksdrift og jakt (9). De særegne landskapsformasjonene og naturverdiene i området, jfr. fagrapport naturmiljø, gjør at Kvivassheia har stort potensial for økt bruk til turgåing, jakt og fiske.

Figur 5-7. Turløyper over Vormedalsheia (kilde: ut.no)

Verdivurdering

Vormedalsheia/Funningsland vurderes å ha stor betydning som friluftslivsområde, og Trollgarden er en viktig attraksjon. Sett i sammenheng med potensialet for økt bruk, noe som også fordrer økt tilrettelegging, vurderes området å ha **stor** verdi for friluftsliv.

Grasdalen

Grasdalen var tidligere en naturperle, men ligger i dag i et område som er dominert av kraftutbygging, i form av regulerte vann og kraftledninger (6). Den ene av de to eksisterende 300-ledningene mellom Sauda og Lyse går bl. a. rett forbi Grasdalshytta. Hytta ble opprinnelig bygget av kraftselskapet Lyse, men eies nå av grunneiere i Vormedalen og benyttes av Turistforeningen. Den er ubetjent og tilgjengelig hele året (7).

Figur 5-8. Grasdalshytta med eksisterende kraftledninger i bakgrunnen. Foto: Statnett.

Grasdalshytta har 13 sengeplasser, og i perioden 2011-2012 ble det registrert 120 overnattinger om sommeren. Grasdalen er et lite attraktivt sted å oppholde seg over tid, men hytta er et viktig knutepunkt i STFs turløypenett (6), og benyttes f. eks. ofte som en mellomstasjon mellom hyttene Stakken og Melands Grønahei, som ligger innenfor Vormedalens landskapsvernområde. Det er også kort avstand til andre turhytter, f. eks. til Eidavatn i nordøst, og Nilsebu i sørøst, jfr. Figur 5-9 og avsnittet under.

Figur 5-9. Oversikt over turstier i området rundt Grasdalshytta (kilde: ut.no).

Det ligger noen hytter nord for Grasdalshytta, som brukes i forbindelse med jakt og saueteilsyn. Nærmeste fiskevann er Bjørndalsvatnet, like nordvest for hytta, og fiskekort må løses. I tillegg kan nevnes at det vanligvis er mye blåbær i området (7). Heiomerådene nær traseen brukes noe til jakt og fiske av grunneiere og lokalbefolkning, men bruken er ikke intensiv (10).

Verdivurdering

Grasdalshytta har høy bruksfrekvens, som følge av den strategiske beliggenheten, og brukerne av turistforeningens løypenett og hytter kommer fra både lokalområdet og regionen/fylket. Opplevelseskvalitetene knyttet til selve Grasdalen er imidlertid redusert som følge av eksisterende inngrep. Verdien i friluftslivssammenheng vurderes av den grunn som noe lavere enn f. eks. andre områder i nærheten som ikke har dette inngrepspreget, og settes her til **middels til stor**.

Nilsebuområdet

Hytta Nilsebu ligger like ved det regulerte Nilsebuvatnet og utløpet av Gråfollånå. Området er kjent for å være fiskerikt, og er godt tilrettelagt for barnefamilier, blant annet tilbyr turistforeningen gratis transport av bagasje over vannene. Nilsebu har fast tilsyn om sommeren fra uke 28 til og med uke 32, og i denne perioden er det mange familier og fiskeentusiaster som bestiller fast plass. Hytta, som har 28 sengeplasser, er ellers selvbetjent og tilgjengelig hele året.

I perioden 2011-2012 ble det registrert 700 overnattinger om sommeren, og 100 om vinteren. Det bemerkes at Nilsebu er vanskelig tilgjengelig i dag på grunn av at bomveien opp til Nilsebudammen kun er åpen for hytteeiere, og ikke for allmennheten. Hvis det blir mulig for folk flest å kjøre opp fra Lysebotn til Nilsebudammen, forventer turistforeningen en betydelig økning i antall besøk i området (6).

Figur 5-10. Turstier rundt Nilsebuvatnet

Nilsebu er for øvrig utgangspunkt for flere fine turmuligheter, bl. a toppturer til Heiafjellet (1118 moh.) og Bukkatofjellet (1074 moh.) eller til Storådalen, Kleggadalen og Stakken (der DNT har en hytte). Rundt Nilsebu er det også gode muligheter for bærplukking.

Figur 5-11. Storhillervatnet, som henger sammen med Nilsebuvatnet i vest. Stien til den selvbetjente DNT hytten Stakken passerer under ledningene her.

STF-medlemskap gjelder som fiskekort i området Nilsebuvatnet. I tillegg selger Forsand jff noen få fiskekort per år, i et område de leier av Statskog. Nilsebuvatnet har en god bestand av ørret av flott kvalitet, med vekt på opp til 600g. Det finnes også en liten bestand av kanadisk bekkerøye, men denne blir ikke større enn ca. 200g (11). Forsand jff leier videre jakten i Kleggadalsheia, øst for ledningstraseen (ca 42000 da., med hytte). Her er det stor pågang av småviltjegere fra jaktstart 10. september og til snøen kommer i midten av oktober. Forsand jff selger jaktkort på småvilt i Kleggadalsheia for bortimot kr. 25000,- pr sesong. Det blir også solgt jaktkort på villrein i området, men reinen har vært så godt som fraværende i en årrekke, og det blir kun solgt noen få kort (11).

Verdivurdering

*Nilsebu er et svært populært utfartsområde i Hjelmeland, som er mye besøkt og spesielt godt egnet for tradisjonelt friluftsliv. Det har også et stort potensial for økt bruk. Verdien vurderes på denne bakgrunn som **svært stor**.*

Lysebotn - Lysestølen

Lysebotn er velkjent for sin mektige natur med høye og stupbratte fjell som omkranser Lysefjorden. Svært mange turister, både norske og utenlandske, overnatter i Lysebotn, som er et godt

utgangspunkt for Lysefjorden rundt-løypa, turer til Kjerag og båtturer ut på fjorden til Preikestolen. Både Kjerag, Lysefjorden og Preikestolen er blant Norges 10 mest besøkte naturattraksjoner.

Sommeren 2008 startet Stavanger Turistforening drift av Lysefjorden turisthytte, og overtok hele hytta fra Lyse i 2013. Nå planlegger foreningen å gjøre om en del av hytta til et selvbetjent anlegg. De forventer at dette vil bidra til en betydelig økning i antall overnattinger, både i Lysebotn og antagelig også noen flere på Nilsebu. I perioden 2011-2012 ble det registrert 3300 overnattinger, samtlige om sommeren. Antallet sommergjester i Lysebotn har mangedoblet seg i løpet av 4-5 år og det er forventet at antallet vil stige (6).

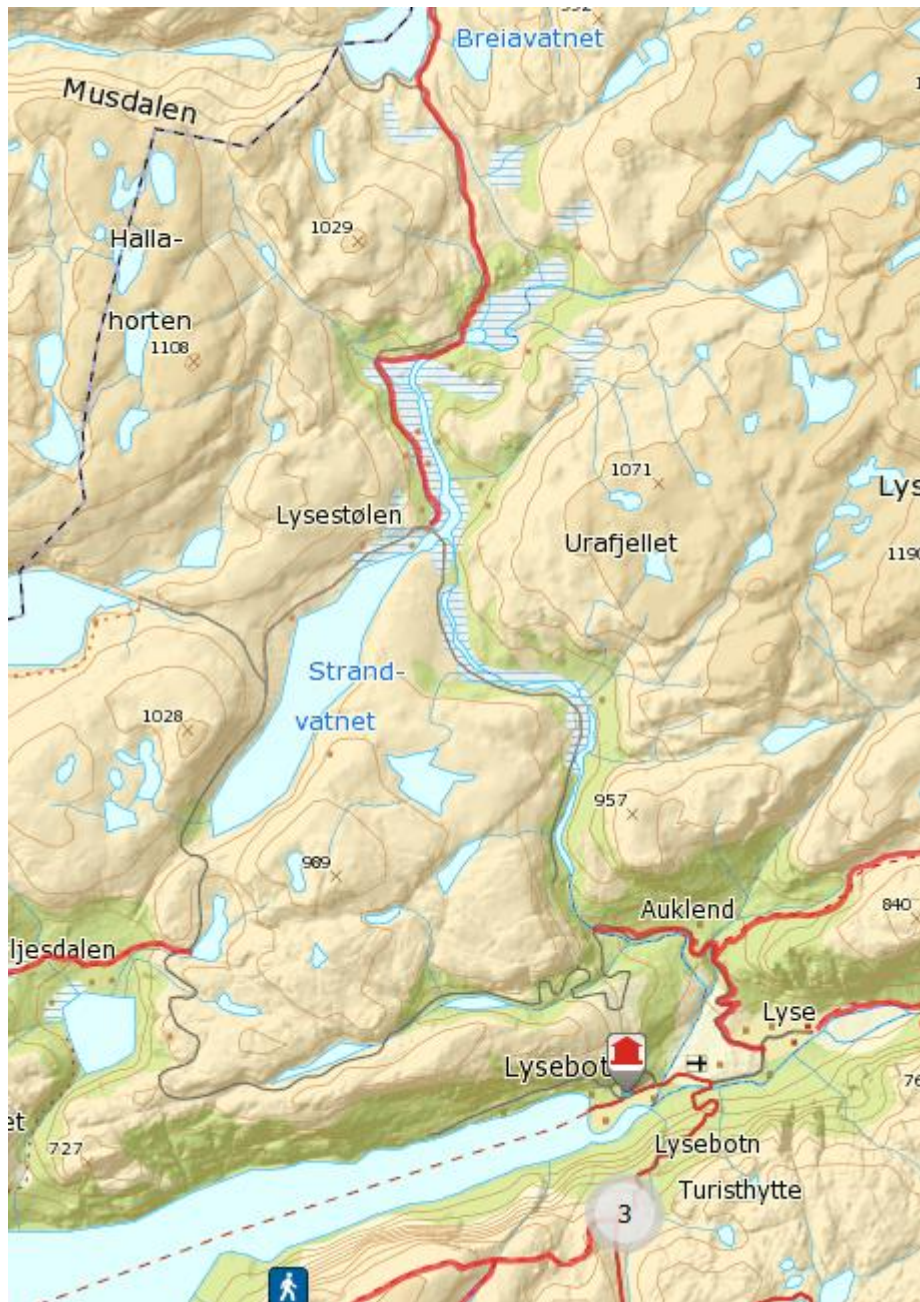
Fra Lysebotn går det også turløype opp til Nilsebuvatnet, og det er mulighet for bilskysst til Kleggjadalen, på veien som går forbi hyttene i Lysestøl-området. Veien er som nevnt stengt med bom, og skysst må dermed avtales. Lysebotn er også utgangspunkt for turer østover i heiområdet, mot bl. a. Grautheller.

Figur 5-12. Utsikt mot Lysefjorden. Foto: Norconsult.

Verdivurdering

*Det er stor turisttrafikk inn til Lysebotn, som følge av de mange, velkjente attraksjonene, og friluftslivsområdet har definitivt nasjonal verdi. Tilstrømningen av turister medfører også betydelig trafikk av turgående på veien i retning Nilsebuvatnet, som har stort potensial for økt bruk dersom den åpnes for allmennheten. Området vurderes å ha **svært stor** verdi for friluftsliv.*

Figur 5-13. Turstier i området rundt Lysebotn - Lysestølen

5.4 TRANSFORMATORSTASJONER

5.4.1 Sauda

I området rundt Sauda transformatorstasjon går det flere stier/stølsveier. Ingen av disse er spesielt tilrettelagt for friluftsliv de senere årene (2). Det er gjort noe merkingsarbeid i privat regi, bl. a. merking av en sti som starter rett nedenfor stasjonen. Denne stien går gjennom et gammelt kulturlandskap, og er lettgått og lett tilgjengelig fra nærliggende bebyggelse. Stiene i området er utgangspunkt for turer i skogen/liene ovenfor stasjonen, men disse områdene er ikke blant de viktigste friluftsområdene i Sauda (2).

Figur 5-14. Merket tursti ved Sauda transformatorstasjon. Foto: NIKU

Verdivurdering

*Området rundt Sauda transformatorstasjon vurderes å ha betydning som nærturområde for bebyggelsen her. Det har også noen grad av tilrettelegging for friluftsliv, i form av enkelte merkede turstier. Opplevelseskvalitetene er først og fremst knyttet til det gamle kulturlandskapet. Verdien vurderes som **middels til liten**.*

5.4.2 Hylen

Det er ikke knyttet noen særskilte friluftslivsinteresser til området for nytt GIS-anlegg, eller til området rundt. Tomten for GIS-anlegget ligger ved foten av en bratt fjellskråning, som ikke vurderes å ha noe potensial som friluftslivsområde, eller som atkomst til slike. Hylsfjorden er imidlertid velegnet for båtutfart. Som en kuriositet kan nevnes at det i stasjonshallen har vært arrangert ulike konserter, blant annet operaoppføringer.

Figur 5-15. Innerst i Hylsfjorden. Foto: NIKU

Verdivurdering

*Verdien for friluftsliv vurderes som **liten**.*

6 Omfang- og konsekvensvurdering

6.1 SAUDA – HYLEN

Omfangsvurdering

På denne delstrekningen vil den nye 420 kV-ledningen bygges vest for, og parallelt med eksisterende 300 kV-ledningen som skal bestå, med unntak av en kort strekning ut fra Sauda transformatorstasjon, der den vil bygges i samme trasé som 300 kV-ledningen som skal rives. 420 kV-ledningen er bredere, og en tanke høyere enn 300 kV-ledningen, slik at det samlede byggeforbudsbeltet blir noe større enn i dag. Mastetypen er imidlertid den samme, slik at det visuelle inntrykket ellers ikke vil bli vesentlig ulikt. På strekningen vil ledningen stort sett krysse åpne fjellområder, og det vil være lite behov for skogrydding.

Der hvor ledningen krysser eller går parallelt med/nær turstier og turveier opp til Skaulenområdet vurderes virkningene av en noe bredere trasé som mest merkbare. Dette gjelder deler av turveien fra fylkesvei 520 i retning Svartavatnet, turstiene mot Finnabø i området ved og nordøst for Finnabuvatnet, stien fra Tengesdalen til Stølsvatnet i området sør for Litlehei og selve Stølsvatnet, samt øvre del av stien fra Sagneset til Grimsvatnet.

Andre virkninger av tiltaket er at avstanden mellom ledningene og hyttene på stølsområdet ved Finnabu og Tengesdalen vil øke når den ene 300 kV-ledningen rives. Ved Tengesdalen vil den nye 420 kV-ledningen samtidig komme nærmere hytta som ligger vest for eksisterende 300 kV-ledninger. Det er betydelige jaktinteresser i hele Skaulenområdet, med opplevelsen knyttet til jakt vurderes ikke å bli nevneverdig påvirket av en bredere ledningstrasé.

*Generelt sett vurderes 420 kV-ledningen å øke inngrepspreget i begrenset grad, og omfanget vurderes derfor som **lite negativt til ubetydelig**.*

Konsekvensvurdering

*Den nye ledningen, vil som eksisterende, krysse det populære friluftslivsområdet Skaulen, som er vurdert til å ha stor verdi. Sett i sammenheng med de begrensede negative virkningene ved å erstatte den ene av dagens to 300 kV-ledninger med en ny 420 kV-ledning lenger vest, vurderes konsekvensen for delstrekningen som **liten negativ til ubetydelig**.*

6.2 HYLEN – FØRRE

Omfangsvurdering

Også på denne delstrekningen vil 420 kV-ledningen erstatte den ene 300 kV-ledningen, og gå vest for, og parallelt med 300 kV-ledningen som skal bestå. Avstanden til turstier og hytter i området vil være den samme på nordsiden av Suldalsvannet, der 420 kV-ledningen overtar den nye ledningen

traseen til 300(420) kV-ledningen Sauda-Saurdal. På sørsiden vil den nye ledningen gå noe lenger vest, og ikke helt parallelt med 300 kV-ledningen som skal bestå. Ved Skardsstølen flyttes den østover for at den ikke skal gå rett over selve stølen slik den gjør i dag. Dette er imidlertid mindre endringer, og opplevelsen av Suldalsområdet vurderes ikke å bli vesentlig annerledes enn i dag. Den viktigste endringen for friluftslivets del er at ryddebeltet i liene ned mot vannet blir noe bredere.

På strekningen forbi Sandsavatnet vil ikke spenningsoppgraderingen medføre andre endringer i forhold til dagens situasjon enn en bredere ledningstrasé. Faste brukere vil potensielt kunne legge merke til denne forskjellen.

Videre ned mot Førre går den nye ledningen vest for, og parallelt med 300 kV-ledningen som skal bestå. Det foreligger tre ulike alternativer for innføring mot Førre, men ingen av disse vil ha noen påvirkning på friluftslivsverdier, slik at det er likegyldig hvilket alternativ som velges.

*Endringene på delstrekningen Hylene – Førre vurderes samlet sett som marginale, og påvirker ikke friluftslivsinteresser i nevneverdig grad. Omfanget vurderes som **ubetydelig til liten negativ**.*

Konsekvensvurdering

*Friluftslivsverdiene knyttet til Suldalsområdet og Sandsavatnet er vurdert som store og svært store, men siden spenningsoppgraderingen vil ha liten påvirkning på disse områdene, vurderes også konsekvensen også som **ubetydelig til liten negativ**.*

6.3 FØRRE – LYSE

I dette tilfellet vil ikke noen av 300 kV-ledningene rives, slik at man vil få tre parallelle ledninger på strekningen. Generelt gjelder derfor at friluftslivsområdene som er berørt av eksisterende ledninger vil bli mer preget av inngrep enn de er i dag.

På strekningen fra Førre til Grasdalen vil den nye ledningen gå nede i Stølsdalen, parallelt med de andre to ledningene. For å få plass til dette må begge disse flyttes østover, og den østligste av dem vil gå i en ny trasé som krysser Vassbotnvatnet. Nede i Grasdalen gjenopptar 300 kV-ledningene sine opprinnelige traseer, og den nye 420 kV-ledningen vil gå på vestsiden av dem. Det visuelle inntrykket vurderes som massivt her nede, særlig der ledningene krysser og går parallelt med turstien mot Grasdalshytta. Akkurat ved selve turhytta avviker 420 kV-ledningen litt fra parallellføringen, men dette har ingen positiv betydning for hytta så lenge de to eksisterende ledningene ikke flyttes.

Nede ved Nilsebuvatnet vil effektene av parallellføringen være mest betydningsfulle ved Storhillervatnet, der ledningene krysser turstier i retning turistforeningens hytter Nilsebu og Stakken. Fra deler av turløypa langs Nilsebuvatnet har man utsikt mot ledningene, men de vil ikke være synlig fra turisthyttene. Jakt- og fiskeinteressene er først og fremst knyttet til områder som befinner seg et stykke øst for ledningstraseen, og opplevelsen knyttet til disse aktivitetene vurderes ikke å bli nevneverdig påvirket.

Den største negative virkningen for strekningen mellom Nilsebuvatnet og Lysebotn er at det vil bli kortere avstand mellom den nye ledningen og hyttene på Lysestølen. I tillegg vil turveien her bli sterkere inngrepspreget enn den er i dag, som følge av at ledningstraseen stedvis går parallelt med, eller nær denne.

Statnett har vurdert to ulike alternativer for innføring til Lyse stasjon. Alternativet Statnett velger å prioritere er mindre synlig sett fra Lysebotn, men siden de viktige friluftslivsområdene Kjerag og

Lysefjorden befinner seg på lang avstand fra transformatorstasjonsområdet, vil ikke valg av trasé inn mot stasjonen ha noen betydning for friluftslivsinteressene.

*Spenningsoppgraderingen innebærer enkelte inngrep i nye områder, og et sterkere inngrepspreg i andre, noe som kan resultere i at opplevelsesverdien knyttet til friluftslivsområdene reduseres i noen grad. Omfanget vurderes på den bakgrunn som **middels til lite negativt**.*

Konsekvensvurdering

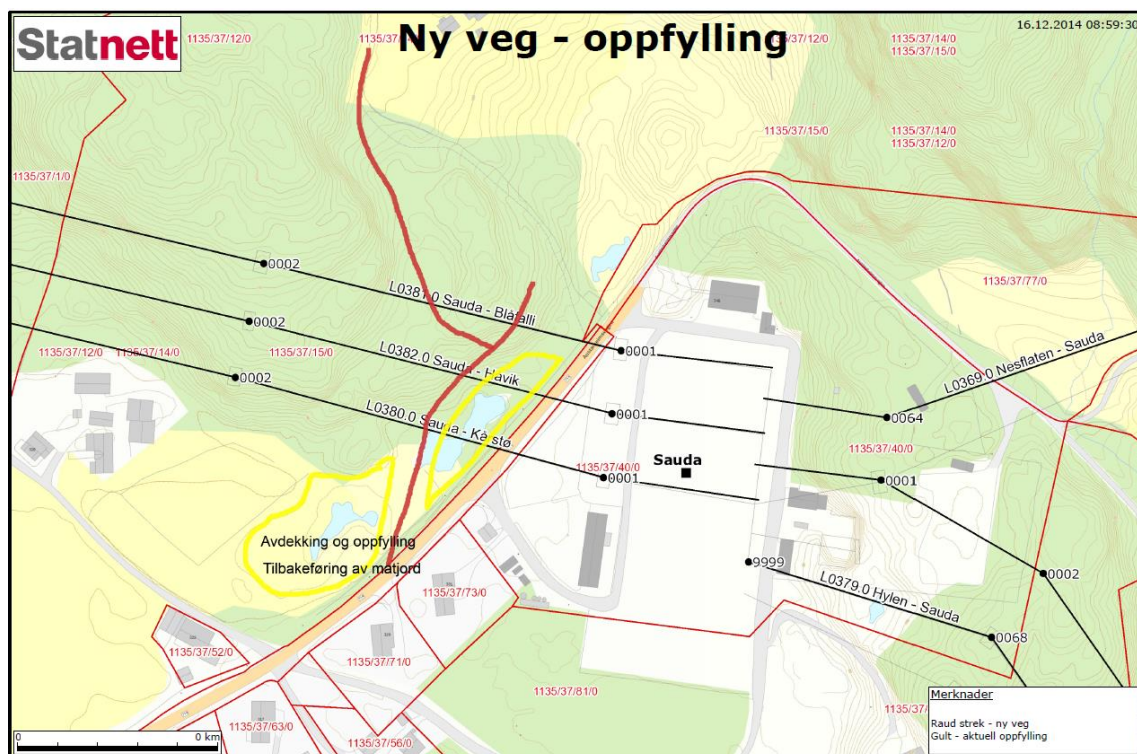
*Grasdalen er vurdert til å ha middels til stor verdi for friluftsliv, mens verdien knyttet til Nilsebuområdet og Lysebotn er vurdert som svært store. Gjennomsnittlig kan de derfor sies å være store på delstrekningen. Sett i sammenheng med omfanget vurderes konsekvensene samlet sett som **middels negative**.*

6.4 TRANSFORMATORSTASJONER

6.4.1 Sauda

Omfangsvurdering

Utvidelse av Sauda transformatorstasjon innebærer at den merkede stølsveien i området må legges om. Det vil bygges en ny atkomstvei vest for stølsveien, som ender rett ved gården Longebakka, se Figur 6-1. Det forutsettes at turgåerne vil kunne benytte den nye veien etter endt anleggsfase. Opplevelsesverdien langs den delen av stølsveien som vil legges om er imidlertid knyttet til det gamle kulturlandskapet, og vil i noen grad gå tapt, i og med at den nye veien går lenger inn i skogen. *Omfanget vurderes som **middels negativt**.*

Figur 6-1. Ny vei er markert med røs strek. Stølsveien er den lysegrå streken øst for den nye veien.

Konsekvensvurdering

Sett i sammenheng med de begrensede friluftslivsverdiene knyttet til området vurderes konsekvensen som **middels til liten negativ**.

6.4.2 Hylen

Omfangs- og konsekvensvurdering

Bygging av GIS-anlegget innebærer at Hylen vil bli sterkere preget av inngrep enn i dag, men ingen friluftslivsverdier vil bli påvirket, verken direkte eller indirekte. *Omfanget vurderes derfor som ubetydelig, og det samme gjelder konsekvensen.*

6.5 BIANLEGG

I forbindelse med prosjektet vil det bli behov for å bygge enkelte nye veier som kan benyttes til transporter i anleggs- og driftsfasen, og noen av disse i områder av betydning for friluftsliv. To korte veier vil bygges nær friluftslivsområdet ved Nilsebuvatnet. Veiene har utgangspunkt fra eksisterende atkomstvei til Nilsebuområdet, og går opp til traseen, sør for Breiavatnet. I disse områdene vil det være en del støy og noe redusert tilgjengelighet i anleggsfasen, slik at friluftslivsaktiviteten vil bli forstyrret eller i verste fall forhindret. I driftsfasen vil de nye veiene forsterke inngrepspreget i området noe, men det går ingen turløyper akkurat her, og de vil ikke være synlige fra annet atkomstveien til Nilsebu. Med unntak av den nye veien ved Sauda transformatorstasjon, jfr. kap. 6.4.1, vil ingen av de øvrige veiene som planlegges bygget i forbindelse med prosjektet berøre friluftslivsinteresser.

Baseplasser vil bl. a. etableres ved den nedre delen av veien fra Tengesdal, ved Suldalsvatnet, ved Sandsavatnet, vest for Grasdalshytta, ved Breiavatnet og ved turstiene ved Auklend. I disse områdene vil det foregå støyende aktiviteter, og baseplassene vil også være synlige fra turstier i nærheten.

Konsekvensene vurderes som middels negative i anleggsfasen og som ubetydelige til små negative i driftsfasen. Det vises for øvrig til kap. 7 for en omtale av konsekvensene i anleggsfasen.

6.6 OPPSUMMERING

For størstedelen av strekningen Sauda – Lyse vil konsekvensene for friluftslivet være meget begrensede, men fra Førre til Lyse, der det blir tre ledninger i parallell, og en bredere ryddegate en tidligere, vil noen viktige verdier bli negativt påvirket, f.eks. ved Grasdalen og Nilsebuvatnet. Samlet sett vurderes likevel utbyggingen som relativt lite konfliktfylt, og konsekvensene vurderes som små negative for friluftslivet.

Tabell 6-1. Ledningstraseer - konsekvenser i driftsfasen

Strekning	Verdi	Omfang	Konsekvensgrad
Sauda – Hylen	Stor	Lite negativt/ubetydelig	Liten negativ/ubetydelig
Hylen – Førre	Stor/svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig/liten negativ

Førre - Lyse	Stor	Middels/lite negativt	Middels negativ
Samlet for hele strekningen	Stor	Lite negativt	Liten negativ

Når det gjelder transformatorstasjoner og bianlegg er det kun inngrepene ved Sauda transformatorstasjon som vil ha en nevneverdig negativ påvirkning på friluftslivsverdier, se oppsummeringen i tabellen nedenfor.

Tabell 6-2. Transformatorstasjoner og bianlegg - konsekvenser i driftsfasen

Strekning	Verdi	Omfang	Konsekvensgrad
Sauda	Liten/middels	Middels til stort negativt	Middels/liten negativ
Hylen	Liten	Ubetydelig	Ubetydelig
Bianlegg	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig/små negative

7

Konsekvenser i anleggsfasen

Anleggsperioden vil medføre støy, visuelle forstyrrelser og i mindre omfang støvplager i og rundt traseen og stasjonsområdene. Kilder til støy vil blant annet være graving og pigging, samt bruk av tungtransport og helikopter, og dette kan oppleves som sjenerende av de som bedriver friluftslivsaktiviteter i nærheten. Anleggsarbeidet kan også hindre tilgjengelighet til friluftslivsområder, eller på annen måte gjøre at områdene ikke kan benyttes i denne perioden.

Bakketransportene vil i all hovedsak foregå på eksisterende veier, hvorav følgende er av betydning for friluftslivet: veien fra Tengesdal og opp til Littleheia, som benyttes som atkomst til Skaulenområdet, veiene fra Stråpa og Helganes som går opp til fjellområdet sør for Suldalsvatnet, veien fra Sandsavatnet som er en del av en tursti i retning Suldalsosen, samt veien fra Lysebotn og opp til friluftslivsområdet rundt Nilsebuvatnet. Ved Breiavatnet, sør for Nilsebuvatnet vil det som nevnt også bygges nye veier, og det vises til omtalen i kap 6.5. Stølsveien ved Sauda transformatorstasjon vil som nevnt legges om, og dette turområdet vil ikke kunne benyttes i anleggsfasen.

Konsekvensene av denne anleggsaktiviteten vurderes som middels negative for friluftslivet. Ulempene vil imidlertid være kortvarige, da arbeidene vil pågå i en begrenset periode.

8 Avbøtende tiltak

Det vurderes som vanskelig å foreslå konkrete avbøtende tiltak i form av traséjusteringer, i og med at det generelt sett vurderes som en fordel å samle inngrepene, og fordi det mange steder ikke er teknisk mulig å foreta traséjusteringer. Grasdalen er ett av de stedene hvor flytting av eksisterende ledninger kunne ha vært et godt tiltak, men hvor terrengforholdene ikke tillater dette. Det vises til foreslåtte avbøtende tiltak i landskapsrapporten, som vil være positive også for friluftslivsinteressene. En anbefaler å sørge for at det blir gitt god informasjon om stengte veier/reduisert tilgjengelighet i anleggsfasen, for å minimere ulempene for friluftslivsutøverne mest mulig.

9 Kilder/referanser

1. *Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern, Rogaland Fylkeskommune. 2005.*
2. Pers. med., Jostein Overskeid. *Sauda kommune. 2013.*
3. Pers. med., Bjarte Skipevåg. *Suldal kommune. 2013.*
4. Pers. med., Ola Magnar Birkeland. *Birkeland og Engja grunneierlag. 2013.*
5. www.suldalsvtnet.no. [Internett]
6. Pers. med., Anne Katrine Lyche. *Stavanger Turistforening. 2013.*
7. www.ut.no. [Internett]
8. *Høringsuttalelse - Tilsynsutvalet for Lusaheia og Vormedalsheia. 2014.*
9. Pers. med., Halldis Nilsen. *Hjelmeland kommune. 2013.*
10. Pers. med., Håvard F. Øye. *Hjelmeland Jff. 2013.*
11. Pers. med., Tore Torgersen. *Forsand Jff. 2013.*